

'Opening night' mag niemand missen

10 april 2006 – Recensie door Gigi Schuiten

'Opening night' is zo'n voorstelling waarbij het einde na bijna twee uur veel en veel te vroeg komt. Het is bovendien zo'n voorstelling waar het publiek al na enkele minuten plezierig opgewonden van wordt en waarover na afloop maar een conclusie mogelijk is: deze mag niemand missen! Niet alleen overtreft regisseur Ivo van Hove zichzelf maar hij haalt ook het beste uit zijn acteurs, die de sterren van de hemel spelen. De daverende staande ovatie bleef dan ook maar voortduren en pas toen het tableau er zichtbaar ongemakkelijk onder werd, liet het publiek de spelers gaan.

'Opening night' is een toneelbewerking van de gelijknamige film van de Amerikaanse acteur en regisseur John Cassavetes. Sam Bogaerts en Gerardjan Rijnders tekenen voor de vertaling van het stuk, waarin de geloofwaardigheid van de dialogen in de toch tamelijk pittige en soms wat zwaarwichtige tekst opvallend is.

Elsie de Brauw zet een prachtige dubbelrol als Myrtle alias Virginia neer. Myrtle is de hoofdrolspeelster in het toneelstuk 'De tweede vrouw', waarin ze de oudere vrouw Virginia op de planken moet zetten die zich

krampachtig aan haar jeugd en verleden probeert vast te klampen. Maar ook Myrtle zelf kampt met deze problematiek en vreest dat ze zichzelf uit de toneelmarkt prijst wanneer ze haar rol te overtuigend speelt.

In 'Opening night' is het publiek getuige van de repetities, try-outs en uiteindelijk de première van 'De tweede vrouw' en de verwickelingen tussen de acteurs, regisseur, producent, schrijfster en andere medewerkers. Feitelijk kijkt het publiek dus naar een toneelstuk in een toneelstuk. In het toneelbeeld is bovendien ruimte gemaakt voor een tribune op het podium, waarop een deel van de schouwburgbezoekers heeft plaatsgenomen als het publiek van 'De tweede vrouw'.

Gelijktijdig wordt er een documentaire van het maakproces van 'De tweede vrouw' opgenomen en deze is te volgen op een groot scherm boven het toneel en op verschillende televisies. Bijzonder aspect hierbij is dat er een nauwelijks merkbare vertraging in de uitzending zit, die pas tegen het einde echt aan het licht komt. De projecties hebben in deze coproductie van Toneelgroep Amsterdam en NTGent ook werkelijk een meerwaarde door de wijze waarop de gezichten van de acteurs tijdens veel scènes levensgroot in beeld worden gebracht. Dankzij deze wisselwerking van toneel en film wordt de intimiteit van de voorstelling opmerkelijk genoeg vergroot tot een scherpte die soms bijna te rauw en soms bijna te ontroerend is. Daarentegen zorgen de close-ups van met name Chris Nietvelt als de schrijfster Sarah geregeld voor bulderende schaterlachen. Nietvelt zet een zeer fraaie rol neer als onzekere toneelschrijfster. Sarah kampt eveneens met haar leeftijd en het verlies van haar jeugd. Het komische talent van Nietvelt, die bovendien mag bogen op een geweldige mimiek, is onmiskenbaar en wordt goed ondersteund door de serieuze inhoud van dit stuk.

Van Hove blinkt, net als bij 'Perfect wedding', uit in het creëren van een nauwelijks in een keer te bevatten mate van gelaagdheid. De toneeltaal van deze regisseur is enerzijds erg confronterend en biedt anderzijds een zo uitnodigende warmte, dat het vrijwel onmogelijk is om niet meegevoerd te worden in de wereld die hij wil laten zien. Daarbij laat hij het publiek alle ruimte om zelf te bepalen in hoeverre het mee wil gaan in de door hem aangebrachte dimensionaliteit. Wie wil, zou zich kunnen beperken tot het verhaal van Myrtle en 'the making of'. Maar wie durft, kan zich ook onderdompelen in alle psychologische, filosofische en symbolische details van 'Opening night' en zich echt laten aanraken.

Niet alleen Elsie de Brauw en Chris Nietvelt leveren een acteerprestatie van formaat. Ook voor Fedja van Huêt en Jacob Derwig zijn er glansrollen weggelegd. Beide acteurs doen niet voor elkaar onder in hartveroverend, kwetsbaar en natuurlijk spel. En dan is er Hadewych Minis, die Nancy speelt en later de verpersoonlijking van de verloren jeugd van Myrtle lijkt te worden. Zij huppelt als een ondeugende nimf over het toneel en windt het publiek moeiteloos om haar bevallige vingertje met haar aanstekelijke lach en dito spel.

Katja Herbers als Do, de echtgenote van regisseur Van Huêt, heeft in wezen maar een kleine rol maar biedt haar Mannie overtuigend tegenspel in een van de mooiste scènes van het stuk. Een ander absoluut hoogtepunt in 'Opening night' is de slotscène tussen Elsie de Brauw en Jacob Derwig, waarin hun respectieve rollen-in-rollen als Virginia/Myrtle en Marty/Maurice zo mooi vervagen tot niet meer duidelijk is of ze als Virginia en Marty in het toneelstuk 'De tweede vrouw' elkaar hun liefde verklaren of dat de kloof tussen ex-geliefden Myrtle en Maurice wordt gedicht. In de ogen van De Brauw glinsteren tranen en ook Derwig is zichtbaar aangeslagen. Misschien was dit helemaal geen toneelstuk maar echt?

Gezien:

'Opening night', Toneelgroep Amsterdam en NTGent, vrijdag 7 april 2006, Stadsschouwburg, Amsterdam

Foto's: Jan Versweyveld